23.10.2023 SUPO 972/01.04.01.00/2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston lausuntopyyntö 12.10.2023

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO VUODEN 2024 VALTION TALOUSARVIOESITYKSESTÄ

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 (HE 41/2023 vp).

LAUSUNTO TAE 2024

Talousarvioesityksessä on esitetty Suojelupoliisin nettomäärärahaksi vuodelle 2024 yhteensä 66,752 miljoonaa euroa. Ensi vuodelle esitystä määrärahasta noin neljännes, eli 16,5 miljoonaa euroa on osoitettu viraston uuden toimitalon varustamiseen.

Suojelupoliisi on esittänyt ensi vuotta koskevassa täydentävässä talousarvioesityksessä lisämäärärahatarpeekseen 6,75 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden talousarvioesityksessä Suojelupoliisille esitettävä määrärahataso tulee aiheuttamaan haasteita viraston nykyisen suorituskyvyn ylläpitämiselle. Esitetty määräraha ei mahdollista hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista Suojelupoliisin toimintakyvyn ja riittävän rahoituksen turvaamisesta.

Vuonna 2019 voimaan tulleen siviilitiedustelulainsäädännön myötä Suojelupoliisin resurssointia on viime vuosina vahvistettu vastaamaan viraston lisääntyneitä tehtäviä. Resurssoinnin vahvistamisella virasto on viime vuosien aikana kyennyt vastaamaan uusien toimivaltuuksien edellyttämin kyvykkyyksiin sekä suorituskykyyn, niin henkilöstön kuin tekniikankin osalta. Teknisen suorituskyvyn rakentamisessa on viime vuosien aikana päästy toimivaltuuksien edellyttämälle tasolle. Tulevien vuosien haasteena tulee olemaan teknisen suorituskyvyn ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen teknisiin ratkaisuihin liittyvän nopean kehittymisen sekä yleisen kustannustason voimakkaan nousun takia.

ESITYKSET ENSI VUODEN LISÄMÄÄRÄRAHATARPEISTA

Siviilitiedustelun teknisen infran kehittämiseen ja ylläpitämiseen Suojelupoliisi on esittänyt ensi vuodelle 1,8 miljoonan euron lisämäärärahatarpeen.

SUOJELUPOLIISI
Ratakatu 12, PL 151, 00121 HELSINKI
Vaihde 0295 480 131 | kirjaamo@supo.fi | www.supo.fi

Suojelupoliisi on saanut kevään kehyspäätöksessä esittämästään 3,6 miljoonan tarpeestaan puolet, eli 1,8 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessa on kyse Suojelupoliisin viime vuosina hankkimien kyvykkyyksien ylläpitorahoituksesta. Puolet rahoituksen puuttumisesta aiheuttaa sen, ettei virasto kykene ylläpitämään nykyistä teknistä kokonaisuutta. Hallitusohjelmassa korostetaan kyberuhkien torjunnan kriittisyyttä muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Suojelupoliisin toiminnan kannalta on keskeistä, että operatiivinen toiminta kyetään jatkossakin turvaamaan.

Suomen Nato-jäsenyys edellyttää resurssointia puolustusliiton jäsenyyteen liittyvissä velvoitteissa sekä yhteistoiminnassa. Liittokunnan siviilitiedustelutyöstä saatava hyöty Suomelle edellyttää Suojelupoliisin riittävää resurssointia niin ulkomailla kuin kotimaassakin. Suojelupoliisi on esittänyt ensi vuoden lisämäärärahatarpeekseen Natoon liittyen 2,05 miljoonaa euroa.

Kuluvan vuoden aikana Suojelupoliisin käsitys viraston jäsenyyteen liittyvistä velvoitteista ja työtehtävistä on tarkentunut. Viraston Nato-toiminnot rakentuvat vuosien saatossa, mutta osa tarvittavista resursseista ja järjestelmähankinnoista tulisi tehdä mahdollisimman pian. Tarvittavien henkilöresurssien lisäksi jäsenyys edellyttää virastolta uusien teknisten järjestelmien hankkimista ja käyttöönottoa. Järjestelmien käyttöön liittyvät vaatimukset edellyttävät lisäksi muutoksia viraston toimitilojen tietoturva- ja turvallisuusratkaisuissa.

Täydentävässä talousarvioesityksessä Suojelupoliisi on esittänyt 0,7 miljoonan euron määrärahatarvetta operatiivisen tekniikan uusimiseksi. Suojelupoliisilla on säännöllinen tarve uusia operatiivista tekniikkaa, jolla varmistetaan tekninen kyvykkyys siviilitiedustelun salaiseen tiedonhankintaan. Tekniikan uusimisella pyritään vastaamaan tekniikan kehittymiseen, tehokkuuden lisääntymiseen sekä henkilötyövoiman vähentämiseen kyseisessä toiminnassa.

Suojelupoliisin uusi toimitalohanke (UTS) on rakentamisvaiheessa. Virasto saa uudet toimitilat käyttöön vuoden 2025 alkupuoliskolla. Virastosta riippumattomista syistä UTS-hanke on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta noin vuodella. Nykyisiin väistötiloihin osoitettu lisämääräraha on päättynyt keväällä 2023. Määrärahan mitoituksessa ei ole huomioitu hankkeen viivästymistä. Lisäksi viraston aluetoimistojen käytössä olevien kiinteistöjen vuokrakulut ovat kasvaneet. Vuokratason nousua ovat aiheuttaneet toteutetut peruskorjaukset ja niiden yhteydessä toteutetut turvallisuustasoa parantavat ratkaisut. Viraston ensi vuoden toimitilojen vuokrakuluihin liittyvä lisämäärärahatarve on yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Toimitiloihin liittyvien määrärahatarpeiden puuttumisen johdosta virasto joutuu ensi vuonna etsimään sopeuttamiskeinoja mm. henkilöstökuluista.

Lisäksi Suojelupolisi on täydentävässä talousarvioesityksessä esittänyt 0,8 miljoonaa euroa uuden toimitalon toimisto- ja kokoustilojen kalustehankintoihin. Kuluvan vuoden aikana virasto on selvittänyt eri vaihtoehtoja uuden toimitalon kalustamiseksi. Suunnittelun seurauksena alkuperäinen kustannusarvio on saatu puolitettua, hyödyntämällä mahdollisuutta käyttää iso osa viraston nykyisistä kalusteista sekä täydentää kalusteita leasing-sopimuksilla hankittavilla kalusteilla.

TALOUSARVIOESITYKSEN VAIKUTUKSET

Suojelupoliisi katsoo, että hallituksen esitys viraston ensi vuoden määrärahoiksi tulee aiheuttamaan haasteita viraston nykyisen toimintakyvyn ylläpitämiselle. Suojelupoliisi on viimeiset vuodet ollut merkittävien muutosten kohteena tiedustelulainsäädännön voimaan tulon sekä virasto roolin muuttumisen myötä. Viime aikojen muutokset viraston toimintaympäristössä sekä kansainvälisessä turvallisuustilanteessa ovat entisestään korostaneet viraston työn tärkeyttä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Vaarana on, että viime vuosien aikana rakennetusta toiminnallisesta ja teknisestä suorituskyvystä joudutaan karsimaan määrärahojen puutteen vuoksi. Tämä tarkoittaa sitä, että viime vuosien aikana tehdyistä mittavista investoinneista joudutaan luopumaan ylläpitorahojen puuttumisen vuoksi. Lisäksi virasto joutuu sopeuttamaan operatiivista toimintaansa ylläpitääkseen toimitiloja, joista syntyneisiin kustannuksiin virasto ei ole kyennyt vaikuttamaan (toimitalohankkeen viivästyminen ja sisäilmaongelmat). Sopeuttamistoimet puolestaan tulevat heikentämään viraston kykyä tuottaa merkityksellistä ja ennakoivaa tietoa Suojelupoliisin asiakkaille ja kumppaneille sekä kyvykkyyttä tunnistaa ja torjua kansallista turvallisuutta uhkaavilta tekijöiltä.

Ensi vuodelle esitettyjen määrärahatarpeiden lisäksi hallitusohjelman mukaiset säästöt tulevat ensi vuoden jälkeen edelleen pienentämään viraston käytettävissä olevaa rahoitusta. Tulevien säästöjen suuruus on vielä ratkaisematta. Huolimatta hallitusohjelman kirjauksista, Suojelupoliisi kantaa huolta tulevien vuosien toimintakyvystään, joka ensi vuoden talousarvioesityksenkin valossa näyttää erittäin haastavalta.

Suojelupoliisin päällikkö Antti Pelttari

Osastopäällikkö Teemu Lehti

Jakelu sanna.turpeinen@eduskunta.fi

Tiedoksi